

Marja Chodecka (Helena) i Wacław Rogucki (Olszewski)
Fot. T. Link

CHOĆ zabrzmiało to jak herezja — ale wydaje mi się, że Perzyński w „Lekkomyślnej siostrze” dość mocno uprościł sobie zadanie, zestawiając nas w momencie, kiedy powinien dać trzeci, nie napisany akt sztuki. Poprzestał na skądinąd naprawdę świetnym pomysły — ale poza anegdotę, poza relację o niej — już nie wychodzi. Daje efektowne ramy, które obejmują minimum treści, jeśli pod tym pojęciem rozumiemy

będziemy coś więcej, aniżeli szereg obyczajowych obserwacji w połączeniu z charakterystyką znakomicie nakreślonych społecznych typów, występujących w tamtej epoce.

A w tej dziedzinie Włodzimierz Perzyński — wraz z Zapolską i Ritterem — przedstawiciel teatralnego naturalizmu — jest rzeczywiście znakomity. „Aszantumajka”, „Szczęście Frania”, „Lekkomyślna siostra” —

żeby wymienić najwybitniejsze jego komedie — to świetnie podpatrzone światki mieszczańskich saloników z ich obłudną zakłamaną moralnością, zawsze naginaną do doraźnej potrzeby, zawsze stanowiącą funkcję pieniądza, jedynej, naprawdę respektowanej przez kołtunów wartości.

Przemysławiec Henryk Topolski wraz ze swą żoną Heleną nie chce słyszeć o przyjęciu z powrotem do rodziny „wyrodnej” siostry Marii. Ośmieliła się zostawić męża i dzieci, wyjechać do Wiednia ze starym, ale bogatym arystokratą. A teraz ma czelność prosić o przyjęcie do grona porządnych ludzi (że żona Henryka, Helena utrzymuje swego kochanka utracjusza, opłacając go z mężowskich pieniędzy — w niczym to sytuacji nie zmienia. Ma prawo potępiać „lekkomyślną siostrę”. Zachowuje przecież pozory, a to właśnie w mieszczańskim świecie jest zawsze najważniejsz).

Ale oto przychodzi wiadomość o śmierci bogatego barona. Maria — jedyną spadkobierczynią ogromnego majątku! Z „wykletej” — Maria staje się z miejsca obiektem adoracji całej rodziny. I wtedy — grom z jasnego nieba! Maria odrzuca spadek, gardzi pieniędzmi! Chce zacząć normalne życie, jakie prowa-

jej postępowanie. Jeśli tak, byłaby to zemsta dość niezwykła, obejmująca Bówiem swym zasięgiem i samą osobę mścicielki. Jeśli więc mamy realizm, a nie umownie traktować treść sztuki — motywem tym jest raczej chęć ekspiacji wobec mieszczańskiego świata, poddanie się jego moralności.

„Lekkomyślna siostra”

dziła przed swą ucieczką od niekochanego męża. Rójenia Topolskich, którzy już czuli się udziałowcami niespodzianie zdobytej fortuny — obrócone wniwecz! Na głowę „pokutnicy” spadają gromy oburzenia. Kurtyna!

W inscenizacji sztuki Perzyńskiego, pokazanej przez Teatr Ziemi Gdańskiej motywem końcowego gestu Marii ma być — zemsta. Zemsta na rodzinie — za

Ale nie to jest istotne w tej obyczajowej sztuce „z epoki”. Istotniejsze chyba jest pokazanie jak w pewnych środowiskach tworzy się zasady, jak się je nagina w zależności od zmian sytuacji. I jak w tego rodzaju ekwilibrystyce celuje tzw. mieszczańska moralność, która chyba nie w pełni jeszcze należy do rekwizytów przeszłości.

Janina Orsza - Łukaszewicz

(asystent reżysera Zbigniew Gawroński, pokazała nam sztukę Perzyńskiego w jej raczej tradycyjnym kształcie, jako „komedię charakterów”. Mammy więc panią Dulską — przepraszam — panią Topolską (dobra rola Marii Chodeckiej), Kuzynkę Adę, typową rezydentkę, zabawnie zagrana przez Annę Pasiutównę, przegrywającego na wyścigach pieniądze kochanki bon - vivanta Olszewskiego, którego sposób bycia w stylu „Freres Jacques” trafnie oddał Wacław Rogucki (trochę tylko zbyt zasadniczy, za mało lekki w sekwencji dialogowej z Heleną — być może z winy reżysera), typowego złotego młodzieńca Janka Topolskiego (Waldemar Starczyński), ojca rodziny i „strażnika moralności” przemysłowca Topolskiego (Juliusz Przybylski) i Władysława, pocztowego męża — safandule (Jerzy Witowski, nieco zbyt izawny w tej roli).

Z tytułowej, ale dającej najmniej okazji do „wygrania się” roli Marii wywiązała się poprawnie obdarzona dobrymi warunkami zewnętrznymi Maria Wawszczyk. Scenografia Danuty Pogorzelskiej tym razem irytująco szablonowa.

Tadeusz Rafałowski